

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษา “ศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยของนักเรียนในชนบท และเมืองพะเยา” ผู้ศึกษาได้ศึกษาการจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองพะเยา ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในเมืองพะเยา และศึกษาการจัดการมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในชนบท เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการประกอบการวิเคราะห์และพิจารณาร่วมกับศักยภาพการจัดการมูลฝอยของเด็กนักเรียนในพื้นที่ศึกษา 2 พื้นที่ ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา

เทศบาลเมืองพะเยา		องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา	
1. พื้นที่	9 ตารางกิโลเมตร	1. พื้นที่	131.7 ตารางกิโลเมตร
2. จำนวนชุมชน	13 ชุมชน	2. จำนวนหมู่บ้าน	17 หมู่บ้าน
3. จำนวนประชากร	20,916 คน	3. จำนวนประชากร	11,755 คน
- เพศชาย	10,011 คน	- เพศชาย	6,097 คน
- เพศหญิง	10,905 คน	- เพศหญิง	5,658 คน
4. ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย	2,320 คน : ตารางกิโลเมตร	4. ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย	89 คน : ตารางกิโลเมตร
5. จำนวนครัวเรือน	7,726 ครัวเรือน	5. จำนวนครัวเรือน	2,404 ครัวเรือน
6. จำนวนส่วนราชการ	18 แห่ง	6. จำนวนส่วนราชการ	15 แห่ง
7. จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม	84 แห่ง	7. จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม	5 แห่ง
8. สถานประกอบการอื่น ๆ	589 แห่ง	8. สถานประกอบการอื่น ๆ	26 แห่ง

ที่มา : เทศบาลเมืองพะเยา และ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา , 2543

ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา (จากตารางที่ 1) แสดงให้เห็นว่า เทศบาลเมืองพะเยา แม้จะมีพื้นที่รับผิดชอบ และจำนวนชุมชนน้อยกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา แต่มีจำนวนประชากร ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ จำนวนครัวเรือน สำนักงานส่วนราชการ โรงเรียน อุตสาหกรรม สถานประกอบการอื่น ๆ สูงกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา แสดงให้เห็นความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ของชุมชนในเขตเมืองกับในเขตชนบทอย่างชัดเจน

จากข้อมูลที่คุณศึกษาได้ดำเนินการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวแล้ว ได้พบว่า อาชีพหลักของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองพะเยานั้น ส่วนมากจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคือ การค้าและธุรกิจส่วนตัว ส่วนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา นั้น ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักเช่นเดียวกัน รองลงมาคือ รับจ้าง แสดงให้เห็นว่า อาชีพหลักของประชาชนทั้งสองพื้นที่ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

การจัดการมูลฝอยในบ้านเรือนและสถานประกอบการ

เมื่อเปรียบเทียบการจัดการมูลฝอยในบ้านเรือนและสถานประกอบการของเทศบาลเมืองพะเยาและองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กาแล้วจะพบความแตกต่างของทรัพยากรที่ใช้เป็นสื่ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย

เทศบาลเมืองพะเยา	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา
1. ถังรองรับมูลฝอย ประกอบด้วย - ถังพลาสติก ขนาด 240 ลิตร - ถังพลาสติก ขนาด 200 ลิตร - ถังพลาสติก ขนาด 150 ลิตร - ถังน้ำมัน ขนาด 200 ลิตร - ถังยาง ขนาด 50 ลิตร	1. ถังรองรับมูลฝอย - ไม่มี เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา ยังไม่มีบริการเก็บขนและกำจัดขยะประชาชนจะใช้วิธีรวบรวมมูลฝอยไว้ในแต่ละบ้าน หรือโรงงานอุตสาหกรรม/สถานประกอบการอื่นๆ และเก็บขนพร้อมทั้งกำจัดมูลฝอยด้วยตนเอง
2. รถเก็บขนมูลฝอย 7 คัน	2. รถเก็บขนมูลฝอย - ไม่มี
3. สถานที่ทิ้งขยะ 2 แห่ง พื้นที่ ตำบล จำป่าหวาย (ห่างจากเทศบาลเมืองพะเยา 15 กิโลเมตร) เนื้อที่ 81 ไร่ 2 งาน 69 ตารางวา ส่วนพื้นที่ ตำบล ท่าวังทอง (อยู่ระหว่างดำเนินการจัดซื้อ)	3. สถานที่ทิ้งขยะ - ไม่มี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา มีแผนงานโครงการ จะจัดหาสถานที่ทิ้งขยะและทรัพยากรในการจัดการมูลฝอย

ที่มา : เทศบาลเมืองพะเยา และ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา , 2543

ตามตารางที่ 2 แสดงให้เห็นความแตกต่างของสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการมูลฝอยในบ้านเรือนและสถานประกอบการของประชาชนและผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองพะเยา และเขตชนบทอย่างชัดเจน ในขณะที่เทศบาลเมืองพะเยามีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการมูลฝอยที่ประกอบด้วย ภาชนะรองรับมูลฝอยหลายขนาด มีรถเก็บขนมูลฝอยหลายคันมีสถานที่ทิ้ง/กำจัดมูลฝอยหลายแห่ง แต่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่อายยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว เพียงแต่อยู่ในระหว่างจัดทำแผนงาน/โครงการจะจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

สำหรับในเขตเทศบาลเมืองพะเยานั้น บริษัทโมดัส คอนซัลแทนส์ จำกัด (อ้างในจังหวัดพะเยา , 2539) ได้พบว่า มีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นวันละประมาณ 16.88 ตัน แต่เทศบาลเมืองพะเยา สามารถจัดเก็บได้วันละประมาณ 13.34 ตัน ประสิทธิภาพในการจัดเก็บมูลฝอยคิดเป็นร้อยละ 79.03 โดยประชาชนในกลุ่มครัวเรือนจะกำจัดมูลฝอยด้วยการใช้บริการของเทศบาลเมืองพะเยาคิดเป็นร้อยละ 67.2 และกลุ่มสถานประกอบการใช้บริการคิดเป็นร้อยละ 75.0 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การให้บริการของเทศบาลเมืองพะเยาในปัจจุบันสามารถให้บริการแก่ประชาชน และสถานประกอบการได้อย่างครอบคลุม โดยเทศบาลเมืองพะเยาได้ใช้วิธีการกำจัดมูลฝอยแบบถูกสุขลักษณะด้วยการฝังกลบ ส่วนประชาชนและสถานประกอบการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่อายซึ่งเป็นเขตชนบทยังนิยมกำจัดมูลฝอยโดยวิธีการเผา เนื่องจากยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการมูลฝอย เช่น ถังรองรับมูลฝอย รถเก็บขนมูลฝอย และไม่มีสถานที่ทิ้งมูลฝอยในพื้นที่ตำบลแม่อาย

จากข้อมูลที่มีอยู่นั้น เทศบาลเมืองพะเยาและองค์การบริหารส่วนตำบลแม่อายมีความแตกต่างกันทั้งในด้านของพื้นที่ จำนวนชุมชน จำนวนประชากร ความหนาแน่นของประชากร จำนวนครัวเรือน จำนวนสถานที่ราชการและสถานประกอบการ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการมูลฝอย ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาศักยภาพของเด็กนักเรียนในพื้นที่ดังกล่าวในฐานะเป็นประชาชนกลุ่มหนึ่งที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนพื้นที่เป้าหมาย และมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดการมูลฝอยในหมู่บ้าน/ชุมชน เด็กนักเรียนจะต้องมีพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของตนเป็นเบื้องต้นก่อน จากนั้นจึงจะขยายผลการจัดการมูลฝอยไปสู่การมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยในหมู่บ้านและชุมชนในภาพรวมต่อไป

4.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ			
ชาย	100	50.0	
หญิง	100	50.0	
อายุ			
12 - 15 ปี	84	42.0	
16 - 19 ปี	116	58.0	
กำลังศึกษาอยู่ในระดับ			
มัธยมศึกษาตอนต้น	88	44.0	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	112	56.0	
สถานศึกษา			
พื้นที่ในเมือง	นักเรียนชาย	50	25.0
	นักเรียนหญิง	50	25.0
พื้นที่ชนบท	นักเรียนชาย	50	25.0
	นักเรียนหญิง	50	25.0
อาชีพหลัก(บิดา มารดา)			
เกษตรกรรวม	58	29.0	
รับจ้างทั่วไป	40	20.0	
ค้าขาย	21	10.5	
รับราชการ	49	24.5	
พนักงานบริษัทเอกชน	10	5.0	
อื่นๆ	12	6.0	
ไม่ตอบ	10	5.0	
รวมทั้งสิ้น	200	100.0	

จากการศึกษานักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนในชนบทและกลุ่มในเมืองพะเยา รวมทั้งสิ้น 200 คน พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนมากมีอายุ 16 – 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.0 กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 56.0 มีบิดามารดาประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.0 รองลงมา ได้แก่ รับราชการ รับจ้างค้าขาย พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพอื่น ๆ

นอกจากนี้ ได้ศึกษาพบนักเรียนกลุ่มเป้าหมายพักอาศัยอยู่กับบิดามารดามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.5 รองลงมาคือ พักอาศัยอยู่กับญาติ บ้านพักข้าราชการ และเช่าบ้าน สำหรับลักษณะของที่พักอาศัย ส่วนมากเป็นบ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 86.0 รองลงมาได้แก่ ตึกแถว โดยมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชน ส่วนมากจะอยู่นานที่สุด คือ 10 – 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.5 รองลงมา ได้แก่ 3 – 6 ปี และ 7-9 ปี

4.3 เปรียบเทียบศักยภาพของนักเรียนในการจัดการมูลฝอย

ก่อนจะเปรียบเทียบศักยภาพในการจัดการมูลฝอยของนักเรียนที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำเป็นจะต้องศึกษาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการมีศักยภาพในการจัดการมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับมูลฝอย ความเข้าใจในเรื่องการจัดการมูลฝอย เป็นต้น โดยประมวลจากแบบสอบถามทั้งหมด จะปรากฏข้อมูลที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจเรื่องการจัดการมูลฝอย จากแบบสอบถาม หมวด ง ความเข้าใจเรื่อง“การจัดการมูลฝอย” ข้อ 6 พบนักเรียนในเขตเมืองพะเยาใช้บริการจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองพะเยา คิดเป็นร้อยละ 68 กำจัดเองคิดเป็นร้อยละ 2 แต่กำจัดเองและใช้บริการของเทศบาลคิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนนักเรียนในชนบทใช้วิธีการกำจัดด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลแมกกายังไม่มีบริการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย ตามตารางที่ 4 ตารางที่ 4 แสดงร้อยละของผู้ใช้วิธีการจัดการมูลฝอย

วิธีการจัดการมูลฝอย	เขตเมือง		เขตชนบท	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้บริการของเทศบาล / อบต.	68	68	-	-
กำจัดเอง	2	2	100	100
กำจัดเองและใช้บริการของเทศบาล	30	30	-	-
รวมทั้งสิ้น	100	100	100	100

2. การคัดแยกมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง จากแบบสอบถาม หมวด ง ข้อ 5 ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย โดยการคัดแยกก่อนนำไปทิ้ง พบว่า นักเรียนในเขตเมืองส่วนใหญ่ไม่ได้คัดแยกมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง คิดเป็นร้อยละ 58 แต่นักเรียนในชนบทไม่ได้คัดแยกมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งคิดเป็นร้อยละ 47 ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ร้อยละของผู้ใช้วิธีการคัดแยกมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง

วิธีการคัดแยกมูลฝอย	เขตเมือง		เขตชนบท	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ได้คัดแยก	58	58	47	47
- แยกมูลฝอยทุกครั้ง	23	23	30	30
- แยกมูลฝอยบางครั้ง	19	19	23	23
รวมทั้งสิ้น	100	100	100	100

3. การประสบปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากมูลฝอย จากแบบสอบถาม หมวด ง ข้อ 12 เกี่ยวกับการมีประสบการณ์จากการประสบปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากมูลฝอย ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ พบว่า ทั้งในเขตเมืองและชนบท มีปัญหากลิ่นเหม็นจากมูลฝอยเป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 29 และ 36 ตามลำดับ สรุปเป็นภาพรวม ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากมูลฝอย

ปัญหา	เขตเมือง				เขตชนบท			
	ไม่มีปัญหา		มีปัญหา		ไม่มีปัญหา		มีปัญหา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลิ่นเหม็น	71	71	29	29	64	64	36	36
แมลงวัน	72	72	28	28	88	88	12	12
หนูชุกชุม	72	72	28	28	75	75	25	25
ปัญหาต่อสุขภาพอนามัย	87	87	13	13	96	96	4	4
ปัญหาภาพอุจาดตา	80	80	20	20	79	79	21	21

4. สาเหตุของปัญหามูลฝอย จากแบบสอบถามหมวด ง ข้อ 14 ได้พบว่า เด็กนักเรียนในเขตเมืองมีความเห็นว่า สาเหตุของปัญหามูลฝอยที่สำคัญ ได้แก่ คนมักง่ายทิ้งไม่เลือกที่ คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมาคือ ภาชนะรองรับไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 32 ส่วนเด็กนักเรียนในเขตชนบทมีความเห็นว่า สาเหตุของปัญหามูลฝอยที่สำคัญ ได้แก่ ภาชนะรองรับไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาคือ คนมักง่ายทิ้งไม่เลือกที่ คิดเป็นร้อยละ 49 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ร้อยละของผู้มีความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหามูลฝอย

สาเหตุของปัญหา	เขตเมือง		เขตชนบท	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาชนะรองรับไม่เพียงพอ	32	32	51	51
ภาชนะรองรับไม่เหมาะสม	8	8	-	-
เทศบาลไม่ค่อยมาเก็บ	7	7	-	-
คนมักง่ายทิ้งไม่เลือกที่	49	49	49	49
พนักงานเก็บขนไม่เรียบร้อย	4	4	-	-
รวมทั้งสิ้น	100	100	100	100

5. ความเห็นเกี่ยวกับหลักการ“ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายค่าจัดการมลพิษ” จากแบบสอบถามหมวด ง ข้อ 15 พบว่า เด็กนักเรียนในเขตเมืองและเขตชนบท มีความเห็นตรงกันว่าผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายค่าจัดการมลพิษ” คิดเป็นร้อยละ 85 และ 88 ตามลำดับ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ร้อยละของผู้มีความเห็นเกี่ยวกับหลักการให้ผู้ก่อมลพิษต้องจ่ายค่าจัดการมลพิษ

ความคิดเห็น	เขตเมือง		เขตชนบท	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	85	85	88	88
ไม่เห็นด้วย	13	13	9	9
ไม่มีความคิดเห็น	2	2	3	3
รวมทั้งสิ้น	100	100	100	100

6. ความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากมลพิษต่างๆจากแบบสอบถามหมวด ค ความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับมูลฝอย ข้อ 2 พบว่า เด็กนักเรียนในเขตเมืองและเขตชนบท

มีความเห็นตรงกันว่า ผลกระทบจากมูลฝอยเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30 และ 29 ตามลำดับ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ร้อยละของผู้มีความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากมลพิษ

ความคิดเห็น	เขตเมือง		เขตชนบท	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผลกระทบจากมูลฝอย	30	30	29	29
ผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ	9	9	7	7
ผลกระทบจากมลพิษทางเสียง	10	10	9	9
ผลกระทบจากมลพิษทางน้ำ	23	23	25	25
คุณภาพสิ่งแวดล้อม	11	11	8	8
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม	17	17	22	22
รวมทั้งสิ้น	100	100	100	100

7. การมีส่วนร่วมกับโครงการและกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ จากแบบสอบถามหมวด จ บทบาทและแนวคิดในด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ ข้อ 5 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม / ส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นของภาครัฐและเอกชนที่ไปดำเนินการในหมู่บ้าน/ชุมชน พบว่า มีการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับมูลฝอยเป็นส่วนใหญ่ทั้งในเขตเมืองและชนบท คิดเป็นร้อยละ 33 และ 28 ตามลำดับ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ร้อยละของผู้มีส่วนร่วมและส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

ประเภทของโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้าน	เขตเมือง		เขตชนบท	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มูลฝอย	33	33	28	28
ทางน้ำ	27	27	16	16
ทางเสียง	8	8	11	11
ทางอากาศ	6	6	18	18
กลิ่นเหม็น	9	9	15	15

ตารางที่ 10 ร้อยละของผู้มีส่วนร่วมและส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและ
การอนุรักษ์ (ต่อ)

ประเภทของโครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้าน	เขตเมือง		เขตชนบท	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อม	17	17	12	12
รวมทั้งสิ้น	100	100	100	100

จากการประมวลผลแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวนี้ สามารถจำแนก
ได้ ดังต่อไปนี้

1. วิธีการทิ้งมูลฝอยในภาชนะที่รองรับ พบว่า กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยา
ทิ้งมูลฝอยลงในภาชนะที่รองรับสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม
ในระดับ "มาก" แล้ว จะพบกลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายใน
ชนบท คิดเป็นร้อยละ 52.0 ต่อ 47.7 แต่โดยภาพรวมนั้น นักเรียนชายในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ย
มากกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คือ 3.40 ต่อ 3.34 ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีส่วน
ร่วมในระดับ "มาก" สูงกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในชนบท คิดเป็นร้อยละ 83.7 ต่อ 59.5 โดยในภาพ
รวมนั้น นักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนหญิงในชนบท คือ 3.74 ต่อ
3.57 หากจะเปรียบเทียบนักเรียนทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า ใน
เขตเมืองพะเยานั้น นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 3.74
ต่อ 3.40 ส่วนในเขตชนบท พบว่านักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าว
มากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.57 ต่อ 3.34 ดังแสดงตารางที่ 11

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบการจัดการมูลฝอย โดยการทิ้งในภาชนะที่รองรับของนักเรียน โดย
แสดงจำนวน ร้อยละ และค่านวนน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

เพศ	เขต อยู่ อาศัย	การทิ้งมูลฝอยในภาชนะที่รองรับ					น้ำหนัก คะแนน เฉลี่ย	ผู้ไม่ ตอบ
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
		ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)		
ชาย	เมือง	2 (4.0)	2 (4.0)	20 (40.0)	26 (52.0)	50 (100)	3.40	-
	ชนบท	0 (0.0)	6 (13.6)	17 (38.7)	21 (47.7)	44 (100)	3.34	6
หญิง	เมือง	2 (4.3)	0 (0.0)	7 (16.3)	41 (83.7)	50 (100)	3.74	-
	ชนบท	0 (0.0)	1 (2.4)	16 (38.1)	25 (59.5)	42 (100)	3.57	8
รวม		4 (2.2)	9 (4.8)	60 (32.3)	113(60.7)	186(100)	3.52	14

สรุปภาพรวมได้ว่า กลุ่มนักเรียนชายทั้งในเมืองและชนบทมีศักยภาพและมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยการทิ้งมูลฝอยในภาชนะที่รองรับในระดับมาก ทั้งนี้ พบว่า นักเรียนชายและหญิงในเมืองพะเยามีศักยภาพในการจัดการมูลฝอยโดยการทิ้งในภาชนะที่รองรับสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายและหญิงในชนบท โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยา คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.74 เหตุผลที่ทำให้ศักยภาพในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีดังกล่าวต่างกันเนื่องมาจากในเขตเทศบาลเมืองพะเยามีการจัดวางภาชนะรองรับขยะตามจุดต่าง ๆ ที่เหมาะสม ในขณะที่ตำบลแม่กา ยังไม่มีระบบการ จัดภาชนะรองรับมูลฝอยในหมู่บ้านต่าง ๆ

2. วิธีการจัดบริเวณรองรับและรวบรวมกระดาศที่ไม่ใช่แล้ว เพื่อนำไปจำหน่ายและสามารถหมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์ พบว่า กลุ่มนักเรียนชายในชนบทมีส่วนร่วมจัดบริเวณรองรับและรวบรวมกระดาศที่ไม่ใช่แล้วเพื่อนำไปจำหน่ายและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยา เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในระดับ "มาก" แล้ว กลุ่มนักเรียนชายในชนบทมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยา คิดเป็นร้อยละ 23.4 ต่อ 20.4 โดยในภาพรวมนั้น กลุ่มนักเรียนชายในชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยา คือ 2.89 ต่อ 2.59 ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีส่วนร่วมในระดับ "มาก" สูงกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในชนบท คิดเป็นร้อยละ 14.6 ต่อ 11.9 แต่ในภาพรวมนั้น นักเรียนหญิงในชนบทกลับมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนหญิงในเมืองพะเยา คือ 2.93 ต่อ 2.54 หากจะเปรียบเทียบนักเรียนทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า ในเขตเมืองพะเยานั้น นักเรียนชายมีส่วนร่วมมากกว่านักเรียนหญิง โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 2.59 ต่อ 2.54 ส่วนในเขตชนบท พบว่านักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.93 ต่อ 2.89 ดังแสดงตารางที่ 12

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบการจัดการมูลฝอยโดยการจัดบริเวณรองรับและรวบรวมกระดาศที่ไม่ใช่แล้วของนักเรียน โดยแสดงจำนวน ร้อยละ และค่านวนน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

เพศ	เขต อยู่ อาศัย	การจัดบริเวณรองรับและรวบรวมกระดาศที่ไม่ใช่แล้ว					น้ำหนัก คะแนน เฉลี่ย	ผู้ไม่ ตอบ
		น้อยที่สุด ราย (%)	น้อย ราย (%)	ปานกลาง ราย (%)	มาก ราย (%)	รวม ราย (%)		
ชาย	เมือง	8 (16.3)	14 (28.6)	17 (34.7)	10 (20.4)	49 (100)	2.59	1
	ชนบท	1 (2.1)	14 (29.8)	21 (44.7)	11 (23.4)	47 (100)	2.89	3
หญิง	เมือง	7 (14.6)	15 (31.2)	19 (39.6)	7 (14.6)	48 (100)	2.54	2
	ชนบท	1 (2.4)	6 (14.3)	30 (71.4)	5 (11.9)	42 (100)	2.93	8
รวม		17 (9.1)	49 (26.3)	87 (46.8)	33 (17.8)	186(100)	2.73	14

สรุปโดยภาพรวมได้ว่า กลุ่มนักเรียนในชนบทให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการจัดบริเวณรองรับและรวบรวมกระดาดที่ไม่ใช่แล้ว เพื่อนำไปจำหน่าย และสามารถหมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์ สูงกว่ากลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยา เหตุผลที่สามารถกล่าวอ้างได้เพราะในครัวเรือนของนักเรียนในชนบทไม่มีภาชนะรองรับมูลฝอยและไม่มีที่ทิ้งขยะมูลฝอย จึงต้องจัดบริเวณรองรับและรวบรวมกระดาดที่ไม่ใช่แล้วแทนการนำไปทิ้งในภาชนะรองรับมูลฝอยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดเตรียมไว้

3.วิธีการละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชน พบว่า กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมในการละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในระดับ "มาก" แล้ว กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คิดเป็นร้อยละ 26.0 ต่อ 8.7 โดยในภาพรวมนั้น กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คือ 2.82 ต่อ 2.65 ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีส่วนร่วมในระดับ "มาก" สูงกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในชนบท คิดเป็นร้อยละ 22.9 ต่อ 20.5 โดยในภาพรวมนั้น นักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนหญิงในชนบท คือ 2.81 ต่อ 2.64 หากจะเปรียบเทียบนักเรียนทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า ในเขตเมืองพะเยานั้น นักเรียนชายมีส่วนร่วมพอ ๆ กับนักเรียนหญิง โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 2.82 ต่อ 2.81 ส่วนในเขตชนบท พบว่านักเรียนชายมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนหญิงเล็กน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.65 ต่อ 2.64 ดังแสดงตารางที่ 13

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบการจัดการมูลฝอย โดยละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชนของนักเรียน โดยแสดงจำนวน ร้อยละ และคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

เพศ	เขต อยู่ อาศัย	ละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชน					น้ำหนัก คะแนน เฉลี่ย	ผู้ไม่ ตอบ
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
		ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)		
ชาย	เมือง	7 (14.0)	8 (16.6)	22 (44.0)	13 (26.2)	50(100)	2.82	-
	ชนบท	5 (10.8)	10 (21.7)	27 (58.7)	4 (8.7)	46(100)	2.65	4
หญิง	เมือง	2 (4.2)	16 (33.3)	19 (39.6)	11 (22.9)	48(100)	2.81	2
	ชนบท	3 (7.7)	14 (35.9)	14 (35.9)	8 (20.5)	39(100)	2.64	11
รวม		17 (9.3)	48 (26.2)	82 (44.8)	36 (19.7)	183(100)	2.75	17

สรุปโดยภาพรวมได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีศักยภาพและมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชนในระดับปานกลาง กลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยาให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนในชนบท สาเหตุมาจากในชนบทนั้นนิยมจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการเผามูลฝอยแทนการทิ้งในภาชนะรองรับหรือจัดการด้วยวิธีอื่น

4. วิธีการละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร พบว่า กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยา มีส่วนร่วมในการละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหารสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในระดับ“มาก”แล้ว กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คิดเป็นร้อยละ 18.0 ต่อ 16.7 โดยในภาพรวมนั้น กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คือ 2.64 ต่อ 2.60 ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงในชนบทมีส่วนร่วมในระดับ “มาก” สูงกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยา คิดเป็นร้อยละ 12.5 ต่อ 10.4 แต่ในภาพรวมนั้น นักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนหญิงในชนบท คือ 2.65 ต่อ 2.58 หากจะเปรียบเทียบนักเรียนทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า ในเขตเมืองพะเยานั้น นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยพอๆ กับนักเรียนหญิง โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 2.65 ต่อ 2.64 ส่วนในเขตชนบทพบว่า นักเรียนชายมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนหญิงเล็กน้อยเช่นกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 2.60 ต่อ 2.58 ดังแสดงตารางที่ 14

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบการจัดการมูลฝอย โดยละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร โดยแสดงจำนวน ร้อยละ และค่านวนน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

เพศ	เขต อยู่ อาศัย	ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร					น้ำหนัก คะแนน เฉลี่ย	ผู้ไม่ ตอบ
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
		ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)		
ชาย	เมือง	5 (10.0)	17 (34.0)	19 (38.0)	9 (18.0)	50(100)	2.64	-
	ชนบท	5 (11.9)	14 (33.3)	16 (38.1)	7 (16.7)	42(100)	2.60	8
หญิง	เมือง	3 (6.3)	16 (33.3)	24 (50.0)	5 (10.4)	48(100)	2.65	2
	ชนบท	1 (2.5)	20 (50.0)	14 (35.0)	5 (12.5)	40(100)	2.58	10
รวม		14 (7.8)	67 (37.2)	73 (40.6)	26 (14.4)	180(100)	2.62	20

สรุปโดยภาพรวมได้ว่ากลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยาทั้งเพศชายและหญิงให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหารสูงกว่ากลุ่มนักเรียนในชนบท อาจมีสาเหตุมาจากในชนบทนั้นนิยมใช้ใบตองหรือวัสดุอื่นที่ไม่ใช่ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร เนื่องจากถุงพลาสติกหรือโฟมจะเป็นที่นิยมในเมืองที่มีความเจริญ

5. วิธีการละเว้นการทิ้งมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ พบว่า กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมในการละเว้นการทิ้งมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในระดับ“มาก”แล้ว กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คิดเป็นร้อยละ 46.0 ต่อ 34.8 โดยในภาพรวมนั้น กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คือ 3.06 ต่อ 2.89 ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีส่วนร่วมในระดับ “มาก” สูงกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในชนบท คิดเป็นร้อยละ 79.1 ต่อ 48.8 โดยในภาพรวมนั้น นักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนหญิงในชนบท คือ 3.60 ต่อ 3.12 หากจะเปรียบเทียบนักเรียนทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า ในเขตเมืองพะเยานั้น นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 3.60 ต่อ 3.06 ส่วนในเขตชนบท พบว่า นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.12 ต่อ 2.89 ดังแสดงตารางที่ 15

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบการจัดการมูลฝอย โดยละเว้นการทิ้งมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำของนักเรียน โดยแสดงจำนวน ร้อยละ และค่านวนน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

เพศ	เขต อยู่ อาศัย	ละเว้นการทิ้งมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ					น้ำหนัก คะแนน เฉลี่ย	ผู้ไม่ ตอบ
		น้อยที่สุด ราย (%)	น้อย ราย (%)	ปานกลาง ราย (%)	มาก ราย (%)	รวม ราย (%)		
ชาย	เมือง	8 (16.0)	4 (8.0)	15 (30.0)	23 (46.0)	50(100)	3.06	-
	ชนบท	6 (13.0)	9 (19.6)	15 (32.6)	16 (34.8)	46(100)	2.89	4
หญิง	เมือง	3 (6.3)	3 (6.3)	4 (8.3)	38 (79.1)	48(100)	3.60	2
	ชนบท	6 (13.9)	4 (9.3)	12 (27.9)	21 (48.8)	43(100)	3.12	7
รวม		23 (2.3)	20 (10.7)	46 (24.6)	98 (52.4)	187(100)	3.17	13

สรุปโดยภาพรวมได้ว่า กลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยาทั้งเพศชายและหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการละเว้นการทิ้งมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำสูงกว่ากลุ่มนักเรียนในชนบททั้งเพศชายและหญิง อาจเนื่องมาจากการรณรงค์ให้ประชาชนในเขตเมืองพะเยารักษาความสะอาดแหล่งน้ำมากกว่าในเขตชนบท

6. วิธีการใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง พบว่า กลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยาใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งด้านหน้าและด้านหลังสูงกว่ากลุ่มนักเรียนในชนบท เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในระดับ“มาก” กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คิดเป็นร้อยละ 64.0 ต่อ 36.9 โดยในภาพรวมนั้น กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คือ 3.48 ต่อ 3.04 ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงในชนบทมีส่วนร่วมในระดับ“มาก”สูงกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยาคิดเป็นร้อยละ 67.5 ต่อ 65.8 โดยในภาพรวมนั้น นักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนหญิงในชนบท คือ 3.63 ต่อ 3.54 หากจะเปรียบเทียบนักเรียนทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า ในเขตเมืองพะเยานั้น นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 3.63 ต่อ 3.48 ส่วนในเขตชนบท พบว่า นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.54 ต่อ 3.04 ดังแสดงตารางที่ 16

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบการจัดการมูลฝอย โดยการใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งด้านหน้าและด้านหลังของนักเรียน โดยแสดงจำนวน ร้อยละ และค่านวนน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

เพศ	เขต อยู่ อาศัย	การใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง					น้ำหนัก คะแนน เฉลี่ย	ผู้ไม่ ตอบ
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
		ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)		
ชาย	เมือง	2 (4.0)	4 (8.0)	12 (24.0)	32 (64.0)	50(100)	3.48	-
	ชนบท	2 (4.3)	11 (23.9)	16 (34.7)	17 (36.9)	46(100)	3.04	4
หญิง	เมือง	0 (0.0)	2 (4.2)	14 (29.2)	32 (65.8)	48(100)	3.63	2
	ชนบท	1 (2.4)	3 (7.3)	10 (24.4)	27 (67.5)	41(100)	3.54	9
รวม		5 (2.7)	20 (10.8)	52 (28.1)	108(58.4)	185(100)	3.42	15

สรุปโดยภาพรวมได้ว่ากลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยาให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยวิธีการใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งด้านหน้าและด้านหลังสูงกว่ากลุ่มในชนบท เหตุผลเนื่องมาจากเทศบาลเมืองพะเยามีการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งด้านหน้าและด้านหลังสูงกว่าในชนบท และในเขตเมืองพะเยามีส่วนราชการหลายแห่งดำเนินการรณรงค์ให้ใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งสองหน้าอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

7. วิธีการละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์และตกแต่งสถานที่ พบว่า กลุ่มนักเรียนในชนบทละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์และตกแต่งสถานที่สูงกว่ากลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยา เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในระดับ "มาก" แล้ว กลุ่มนักเรียนชายในชนบทมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยาเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 28.9 ต่อ 28.0 แต่ในภาพรวมนั้น กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คือ 2.76 ต่อ 2.24 ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงในชนบทมีส่วนร่วมในระดับ "มาก" สูงกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยา คิดเป็นร้อยละ 31.7 ต่อ 27.1 โดยในภาพรวมนั้น นักเรียนหญิงในชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนหญิงในเมืองพะเยา คือ 3.07 ต่อ 2.98 หากจะเปรียบเทียบนักเรียนทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า ในเขตเมืองพะเยานั้น นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 2.98 ต่อ 2.76 ส่วนในเขตชนบท พบว่า นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.07 ต่อ 2.24 ดังแสดงตารางที่ 17

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบการจัดการมูลฝอยโดยละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์และตกแต่งสถานที่ โดยแสดงจำนวน ร้อยละ และค่านวนน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

เพศ	เขตอาศัย	ละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์และตกแต่งสถานที่					น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	ผู้ไม่ตอบ
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
		ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)		
ชาย	เมือง	6 (12.0)	12 (28.0)	16 (32.0)	14 (28.0)	50(100)	2.76	-
	ชนบท	5 (11.1)	7 (15.6)	20 (44.4)	13 (28.9)	45(100)	2.24	5
หญิง	เมือง	1 (2.1)	12 (25.0)	22 (45.8)	13 (21.1)	48(100)	2.98	2
	ชนบท	1 (2.4)	8 (19.5)	19 (46.3)	13 (31.7)	41(100)	3.07	9
รวม		13 (7.1)	41 (22.3)	77 (41.8)	53 (28.8)	184(100)	2.92	16

สรุปโดยภาพรวมได้ว่ากลุ่มนักเรียนในชนบทมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยการ
ละเว้นการใช้โพนในงานประดิษฐ์และตกแต่งสถานที่สูงกว่ากลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยา เนื่องจาก
ในชนบทมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการละเว้นใช้โพนอันเป็นวัสดุที่ไม่ย่อยสลายและส่งผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้โพนนับเป็นวัสดุหายากในชนบทด้วย

8. วิธีการทำความสะอาดและหมუნเวียนขวดแก้วและขวดพลาสติก เพื่อนำ
กลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก พบว่า โดยรวมกลุ่มนักเรียนชายในชนบททำความสะอาดและหมუნ
เวียนขวดแก้วและขวดพลาสติก เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในเมือง
พะเยา เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในระดับ“มาก”แล้ว กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วน
ร่วมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คิดเป็นร้อยละ 36.0 ต่อ 28.3 แต่ในภาพรวมนั้น กลุ่มนัก
เรียนชายในชนบทกลับมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยา คือ 3.00 ต่อ 2.80
ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีส่วนร่วมในระดับ “มาก” สูงกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในชนบท
คิดเป็นร้อยละ 29.2 ต่อ 26.2 โดยในภาพรวมนั้น นักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมาก
กว่านักเรียนหญิงในชนบทเล็กน้อย คือ 2.98 ต่อ 2.90 หากจะเปรียบเทียบนักเรียนทั้งเพศชายและ
หญิงที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า ในเขตเมืองพะเยานั้น นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมมาก
กว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 2.98 ต่อ 2.80 ส่วนในเขตชนบท พบว่านักเรียนชายมี
ส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนหญิง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.00
ต่อ 2.90 ดังแสดงตารางที่ 18

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบการจัดการมูลฝอย โดยการทำความสะอาดและหมუნเวียนขวดแก้วและ
ขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก แสดงจำนวน ร้อยละ และค่านวน
น้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

เพศ	เขต อาศัย	การทำความสะอาดและหมუნเวียนขวดกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก					น้ำหนัก คะแนน เฉลี่ย	ผู้ไม่ ตอบ
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
		ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)		
ชาย	เมือง	8 (16.0)	12 (24.0)	12 (24.0)	18 (36.0)	50(100)	2.80	-
	ชนบท	5(10.9)	3 (6.5)	25 (54.4)	13 (28.3)	46(100)	3.00	4
หญิง	เมือง	0 (0.0)	15 (31.3)	19 (39.6)	14 (29.2)	48(100)	2.98	2
	ชนบท	1 (2.4)	13 (30.9)	17 (40.5)	11 (26.2)	42(100)	2.90	8
รวม		14 (7.5)	43 (23.1)	73 (39.3)	56 (30.1)	186(100)	2.92	14

สรุปโดยภาพรวมได้ว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบทมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการทำความสะอาดและหมุนเวียนขวดแก้วและขวดพลาสติก เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก สูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท แต่นักเรียนหญิงในเมืองพะเยากลับมีส่วนร่วมมากกว่านักเรียนหญิงในชนบท สาเหตุมาจากในชนบทมีการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำความสะอาดและหมุนเวียนขวดแก้วและขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกและปริมาณขวดแก้วและขวดพลาสติกในเมืองพะเยามีมาก แต่ในชนบทมีน้อย นอกจากนี้ในชนบทมักจะนิยมใช้ภาชนะดินเผาหรือไม้ไผ่และเครื่องจักสาน ยังไม่นิยมใช้ขวดแก้วและขวดพลาสติก

9. วิธีการนำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค พบว่ากลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยานำเครื่องนุ่งห่มที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาคสูงกว่ากลุ่มนักเรียนในชนบท เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการนำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาคในระดับ"มาก"แล้ว กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คิดเป็นร้อยละ 24.0 ต่อ 20.0 โดยในภาพรวมนั้น กลุ่มนักเรียนชายในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มนักเรียนชายในชนบท คือ 2.76 ต่อ 2.57 ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีส่วนร่วมในระดับ "มาก" สูงกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในชนบท คิดเป็นร้อยละ 25.0 ต่อ 23.8 แต่ในภาพรวมนั้น นักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักเรียนหญิงในชนบท คือ 3.17 ต่อ 2.81 หากจะเปรียบเทียบนักเรียนทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า ในเขตเมืองพะเยานั้น นักเรียนหญิงมีส่วนมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ 3.17 ต่อ 2.76 ส่วนในเขตชนบท พบว่า นักเรียนหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวมากกว่านักเรียนชาย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.81 ต่อ 2.58 ดังแสดงตารางที่ 19

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบการจัดการมูลฝอยโดยการนำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้ว

ไปบริจาคของนักเรียน โดยแสดงจำนวน ร้อยละ และจำนวนน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

เพศ	เขตอาศัย	นำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค					น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	ผู้ไม่ตอบ
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
		ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)	ราย (%)		
ชาย	เมือง	6 (12.0)	12 (24.3)	20 (40.0)	12 (24.0)	50(100)	2.76	-
	ชนบท	7 (15.6)	14 (31.1)	15 (33.3)	9 (20.0)	45(100)	2.58	5
หญิง	เมือง	0 (0.0)	4 (8.3)	32 (66.7)	12 (25.0)	48(100)	3.17	2
	ชนบท	5 (11.9)	8 (19.1)	19 (45.2)	10 (23.8)	42(100)	2.81	8
รวม		18 (9.7)	38 (20.6)	86 (46.5)	43 (23.2)	185(100)	2.83	15

สรุปโดยภาพรวมกลุ่มนักเรียนในเมืองพะเยาให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยสูงกว่ากลุ่มนักเรียนในชนบท สาเหตุอันเนื่องมาจากในเมืองพะเยาจะมีการรับบริจาคเครื่องนุ่งห่มและของเล่นโดยหน่วยงานที่รับบริจาคมีทั้งภาครัฐและภาคเอกชนและเครื่องนุ่งห่มพร้อมของเล่นในเมืองพะเยานั้นจะหาได้ง่ายกว่าในชนบท นอกจากนี้นักเรียนในเมืองพะเยาอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่ไม่กว้างขวาง ไม่มีสถานที่เก็บเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้ว จำเป็นจะต้องบริจาคให้บุคคลอื่น

4.4 การเปรียบเทียบน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของนักเรียนในเมืองพะเยาและชนบท

จากข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของนักเรียนในชนบทและเมืองพะเยา ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 9 ข้อ การเลือกตอบ"มาก"ให้คะแนน 4 คะแนน เลือกตอบ"ปานกลาง" ให้คะแนน 3 คะแนน เลือกตอบ"น้อย" ให้คะแนน 2 คะแนน และเลือกตอบ"น้อยที่สุด" ให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อนำมาเทียบเกณฑ์ระดับคะแนนเฉลี่ยได้ ดังนี้ (จากสูตร คำนวณ WMS)

ตารางที่ 20 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนในเมืองพะเยาและชนบท

เกณฑ์ คะแนน	ระดับการมีส่วนร่วม
คะแนน 3.26 - 4.00	มีส่วนร่วมมาก
คะแนน 2.51 - 3.25	มีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนน 1.76 - 2.50	มีส่วนร่วมน้อย
คะแนน 1.00 - 1.75	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

เมื่อสรุปข้อคำถามดังกล่าวเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนที่ตั้งไว้เพื่อค้นหาระดับการมีส่วนร่วมทั้ง"มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด"นั้น จะปรากฏผลการเปรียบเทียบน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย
ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่พักอาศัย และเพศ

ข้อความ	เขตที่พักอาศัย	เพศ	จำนวน	น้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ทิ้งขยะมูลฝอยในภาชนะที่รองรับ	ในเมือง	ชาย	50	3.40	มาก
	ในเมือง	หญิง	50	3.74	มาก
	ชนบท	ชาย	44	3.34	มาก
	ชนบท	หญิง	42	3.57	มาก
	รวม		186	3.52	มาก
2. จัดให้มีบริเวณรองรับและรวบรวมขยะที่ไม่ใช้แล้วเพื่อนำไปจำหน่ายและสามารถหมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์	ในเมือง	ชาย	49	2.59	ปานกลาง
	ในเมือง	หญิง	48	2.54	ปานกลาง
	ชนบท	ชาย	47	2.89	ปานกลาง
	ชนบท	หญิง	42	2.93	ปานกลาง
	รวม		186	2.73	ปานกลาง
3. ละเว้นการเผาขยะมูลฝอยในเขตชุมชน	ในเมือง	ชาย	50	2.82	ปานกลาง
	ในเมือง	หญิง	48	2.81	ปานกลาง
	ชนบท	ชาย	46	2.65	ปานกลาง
	ชนบท	หญิง	39	2.64	ปานกลาง
	รวม		183	2.75	ปานกลาง
4. ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร	ในเมือง	ชาย	50	2.64	ปานกลาง
	ในเมือง	หญิง	48	2.65	ปานกลาง
	ชนบท	ชาย	42	2.60	ปานกลาง
	ชนบท	หญิง	40	2.58	ปานกลาง
	รวม		180	2.62	ปานกลาง
5. ละเว้นการทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ	ในเมือง	ชาย	50	3.06	ปานกลาง
	ในเมือง	หญิง	48	3.60	มาก
	ชนบท	ชาย	46	2.89	ปานกลาง
	ชนบท	หญิง	43	3.12	ปานกลาง
	รวม		187	3.17	ปานกลาง

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อความ	เขตที่พักอาศัย	เพศ	จำนวน	น้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
6. ใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง	ในเมือง	ชาย	50	3.48	มาก
	ในเมือง	หญิง	48	3.63	มาก
	ชนบท	ชาย	46	3.04	ปานกลาง
	ชนบท	หญิง	41	3.54	มาก
	รวม		185	3.42	มาก
7. ละเว้นการใช้ไฟมในงานประดิษฐ์ตกแต่งสถานที่	ในเมือง	ชาย	50	2.76	ปานกลาง
	ในเมือง	หญิง	48	2.98	ปานกลาง
	ชนบท	ชาย	45	2.24	ปานกลาง
	ชนบท	หญิง	41	3.07	ปานกลาง
	รวม		184	2.92	ปานกลาง
8. ทำความสะอาดและหมุนเวียนขวดแก้วและขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก	ในเมือง	ชาย	50	2.80	ปานกลาง
	ในเมือง	หญิง	48	2.98	ปานกลาง
	ชนบท	ชาย	46	3.00	ปานกลาง
	ชนบท	หญิง	42	2.90	ปานกลาง
	รวม		186	2.92	ปานกลาง
9. นำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค	ในเมือง	ชาย	50	2.76	ปานกลาง
	ในเมือง	หญิง	48	3.17	ปานกลาง
	ชนบท	ชาย	45	2.58	ปานกลาง
	ชนบท	หญิง	42	2.81	ปานกลาง
	รวม		185	2.83	ปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยในการมีศักยภาพและการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของเด็กนักเรียนในเมืองพะเยาและชนบท โดยภาพรวมแล้ว สรุปผลจากตารางดังกล่าวได้ ดังนี้

1. นักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมระดับ"มาก" ในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการทิ้งมูลฝอยในภาชนะที่รองรับ และใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งสองหน้า

2. นักเรียนชายในเมืองพะเยามีส่วนร่วมระดับ"ปานกลาง" ในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการ จัดให้มีบริเวณรองรับและรวบรวมมูลฝอยที่ไม่ใช้แล้ว ละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชน ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร ละเว้นการทิ้งมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ ละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์ตกแต่งสถานที่ ที่ทำความสะอาดและหมุนเวียนขวดแก้วและขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก นำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค

3. นักเรียนชายในชนบท มีส่วนร่วมระดับ "ปานกลาง" ในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการ ทิ้งมูลฝอยในภาชนะที่รองรับ จัดให้มีบริเวณรองรับและรวบรวมมูลฝอยที่ไม่ใช้แล้ว ละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชน ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร ละเว้นการทิ้งมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ ละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์ตกแต่งสถานที่ ที่ทำความสะอาดและหมุนเวียนขวดแก้วและขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก นำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค

4. นักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีส่วนร่วมระดับ"มาก"ในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการ ทิ้งมูลฝอยในภาชนะที่รองรับ ละเว้นการทิ้งมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ และใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งสองหน้า

5. นักเรียนหญิงในเมืองพะเยามีส่วนร่วมระดับ"ปานกลาง" ในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการ จัดให้มีบริเวณรองรับและรวบรวมมูลฝอยที่ไม่ใช้แล้ว ละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชน ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร ละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์ตกแต่งสถานที่ ที่ทำความสะอาดและหมุนเวียนขวดแก้วและขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก นำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค

6. นักเรียนหญิงในชนบท มีส่วนร่วมระดับ"มาก" ในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการ ทิ้งมูลฝอยในภาชนะที่รองรับ และใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งสองหน้า

7. นักเรียนหญิงในชนบท มีส่วนร่วมระดับ"ปานกลาง" ในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการ จัดให้มีบริเวณรองรับและรวบรวมมูลฝอยที่ไม่ใช้แล้ว ละเว้นการเผามูลฝอยในเขตชุมชน ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร ละเว้นการทิ้งมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ ละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์ตกแต่งสถานที่ ที่ทำความสะอาดและหมุนเวียนขวดแก้วและขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก นำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค

4.5 ข้อจำกัดและเงื่อนไขส่งเสริมการจัดการมูลฝอย

หากจะเปรียบเทียบข้อจำกัดพร้อมทั้งเงื่อนไขส่งเสริมการจัดการมูลฝอยของทั้ง 2 พื้นที่ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดจากกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวแล้ว สรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อจำกัดในการจัดการมูลฝอย

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของทั้ง 2 พื้นที่ดังกล่าว จะพบข้อจำกัดในการจัดการมูลฝอยของแต่ละพื้นที่ ดังแสดงตามตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ข้อจำกัดในการจัดการมูลฝอย

เทศบาลเมืองพะเยา	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา
1. หาสถานที่กำจัดมูลฝอยในเขตเทศบาลไม่ได้ ต้องเก็บขนมูลฝอยไปทิ้งและกำจัดนอกเขตเทศบาลเมืองพะเยา	1. ยังไม่มีและยังไม่จัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เนื่องจากมีปัญหามูลฝอยเพียงบางหมู่บ้าน เท่านั้น
2. ประชาชนจ่ายค่าบริการจัดการมูลฝอยให้เทศบาลแล้ว คิดว่าเป็นภาระหน้าที่ของเทศบาล จึงไม่มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยตนเอง	2. อบต. ยังไม่มีบริการจัดการมูลฝอย ประชาชนต้องกำจัดขยะด้วยตนเอง
3. ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน ต้องหุ้มเททรัพยากรช่วยเทศบาลในการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้ประชาชนในเขตเทศบาลมีส่วนร่วมจัดการปัญหามูลฝอย	3. ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสรับทราบข้อมูลข่าวสาร เพราะหน่วยงานต่าง ๆ มักจะคิดว่าในเขตชนบทยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับมูลฝอย
4. มีทรัพยากรในการจัดการมูลฝอยมาก แต่ต้องใช้งบประมาณในการจัดซื้อ จัดหา และซ่อมแซม	4. ไม่มีทรัพยากรในการจัดการมูลฝอย
5. ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย แต่ไม่คิดจะมีส่วนร่วมจัดการเพราะคิดว่าเป็นเรื่องของเทศบาล	5. ประชาชนไม่ค่อยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย จึงกำจัดโดยวิธีที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล

2. เจื่อนไซและปัจจยสงเสริม

นอกจากจะศึกษาพบข้อจำกัดในการจัดการมูลฝอยแล้ว ในการศึกษาครั้งนี้ได้พบเจื่อนไซและปัจจยสงเสริมในการจัดการมูลฝอยของแต่ละพื้นที่ ดังแสดงตามตารางที่ 23

ตารางที่ 23 เจื่อนไซและปัจจยสงเสริม

เทศบาลเมืองพะเยา	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา
1. นักเรียนในเขตเมืองได้เรียนรู้การจัดการมูลฝอยจากตำราเรียน และได้ฝึกปฏิบัติที่โรงเรียน	1. นักเรียนในเขตชนบทได้เรียนรู้และได้ฝึกปฏิบัติเหมือนกับนักเรียนในเขตเมือง
2. สื่อมวลชนได้เสนอความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยหลากหลายวิธี ทำให้นักเรียนในเขตเมืองได้รับรู้	2. นักเรียนในเขตชนบทได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนเหมือนกับนักเรียนในเขตเมือง
3. ผู้ปกครองได้อบรมสั่งสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีจัดการมูลฝอยภายในครอบครัว โดยเฉพาะนักเรียนหญิงจะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการรักษาความสะอาด และนำมูลฝอยไปทิ้งลงในถังรองรับมูลฝอยที่มีอยู่	3. นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองให้รู้จักวิธีจัดการมูลฝอยเหมือนเด็กนักเรียนในเมือง โดยเฉพาะนักเรียนหญิงนอกจากจะรับผิดชอบรักษาความสะอาดแล้ว ยังต้องนำมูลฝอยไปเผาหรือทิ้งลงในที่ว่างเปล่า
4. นักเรียนได้แสดงศักยภาพด้านเศรษฐกิจร่วมกับครอบครัว โดยหากครอบครัวมีเศรษฐกิจรายรับดี ก็สามารถจ่ายค่าบริการจัดการมูลฝอยได้ หากเศรษฐกิจไม่ดีก็จะหลีกเลี่ยงการจ่ายค่าบริการ	4. หากครอบครัวมีเศรษฐกิจดี ครอบครัวและนักเรียนสามารถแสดงศักยภาพโดยจัดทำที่ทิ้งมูลฝอยในบริเวณบ้านได้
5. นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางสังคม โดยการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยในชุมชน โดยที่ทิ้งมูลฝอยลงในถังรองรับและวิธีอื่น ๆ ที่เหมาะสม	5. นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางสังคมโดยมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยในหมู่บ้าน โดยการเผาและวิธีอื่นๆ ที่เหมาะสม

ตารางที่ 23 (ต่อ)

เทศบาลเมืองพะเยา	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กา
6. นักเรียนได้แสดงศักยภาพด้านความรู้และประสบการณ์การจัดการมูลฝอยด้วยวิธีต่าง ๆ ในเขตเทศบาลเมืองพะเยา	6. นักเรียนได้แสดงศักยภาพด้านความรู้และประสบการณ์การจัดการมูลฝอยด้วยวิธีต่าง ๆ ในเขตชนบท
7. นักเรียนในเขตเมืองได้แสดงศักยภาพการอยากมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอย โดยการหาความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นทางการ	7. นักเรียนในเขตชนบทได้แสดงศักยภาพดังกล่าว เหมือนนักเรียนในเขตเมือง เนื่องจากความรู้และข่าวสารดังกล่าวจะถูกเผยแพร่อย่างทั่วถึง
8. นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการที่เหมาะสมในฐานะเยาวชน ซึ่งจะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตได้ดี	8. นักเรียนในเขตชนบทได้แสดงศักยภาพในฐานะเยาวชนได้ดีเหมือนกับนักเรียนในเมือง
9. นักเรียนอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งมี พรบ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล นอกจากนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญ พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และ พรบ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ก็มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับเทศบาล และการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอย	9. นักเรียนอยู่ในเขต อบต. ซึ่งมี พรบ. ต่างและกฎหมายรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน